

'רמון'. דור שלישי.

כלא "רמון" הדרומי, הצעיר שבבתי הכלא של שירות בתי הסוהר, נמצא עדיין בתהליכי בנייה, אך התפוסה בו כבר כמעט מלאה ■ רמון נחשב למתקן החדש, המשוכלל, המתוחכם והמתקדם ביותר בארגון ועומד גם בכל הסטנדרטים הבינלאומיים הקיימים היום בעולם למתקני כליאה ■ לא פלא שאף אחד מסוהריו אינו מוכן להיות משובץ בשום כלא אחר...

מאת: נעמה תלם

רשמי. עדיין, מדובר ב'כלא בהרצה'. טרם נבנו מכלול הקליטה, המטבחים והאפסנאות, ושמחון אומר שכרגע, הצוות עוסק ב'אמנות האילתור'. מתוכננת גם בניית מכלול חינוך, למקרה שבעתיד יצטמצם מספר האסירים הבטחוניים ובית הסוהר יהפוך לכלא פלילי. לפי הערכה, בניית רמון תושלם סופית רק בסוף השנה האזרחית, אבל הכלא כבר פעיל ואגפיו כמעט מלאים. מתוך 920 אסירים שהוא יכול לקלוט, יש בו כבר כ-900 אסירים. שבעה אגפים מיועדים לאסירים בטחוניים, בכל אגף 120 אסירים, ועוד אגף אחד לאסירי עבודה, פליליים.

בעודו עובר בין האגפים ברמון ומציג בגאווה ובהתרגשות את המבנים ואת אנשי הצוות במקום, אומר שמחון: "כמו תינוק שעושה צעדים ראשונים וצריך לתת לו יד, ללמד אותו הכל מהתחלה, כך גם בית סוהר חדש. אנחנו עושים את הצעדים הראשונים מהתחלה, לאט ובוזהירות. יש חשיבה איך לשפר ואיפה לייעל. התהליך נתמך בניסיון שלי, וגם בזה של אחרים. אני מייצר דברים שאני מאמין בהם. זה לא כמו להגיע לבית סוהר קיים, שבו הכל כבר רץ. אני מעצב את בית הסוהר. מתרגש כל פעם מחדש. עם כל דבר שנבנה - כל אגף, כל מבנה, כל סוהר צעיר שמגיע ומתקבל - אני מרגיש את חדות היצירה. מגבשים פה יחידה חדשה".

בינאר האחרון פתח 'רמון' את שעריו באופן

"כמו תינוק שמתחיל ללכת", כך מתאר גנ"מ מאיר שמחון, מפקד כלא 'רמון', את הכלא שעליו הוא מפקד, הכלא החדש ביותר בשירות בתי הסוהר. צמוד לכלא 'נפחא' המיתולוגי, על הר נפחא, 15 קילומטרים ממצפה רמון, נמצא המתקן החדש, המשוכלל, המתוחכם והמתקדם ביותר בארגון. רמון, הצעיר שבמתקני הכליאה, עומד גם בכל הסטנדרטים הבינלאומיים הקיימים היום בעולם למתקני כליאה. ב'רמון' נמצאת המערכת המתקדמת ביותר שיש היום בשירות בתי הסוהר, אומר שמחון, בכל הנוגע לאמצעים טכנולוגיים, לאמצעי אבטחה ולאמצעי שליטה ובקרה.

אבל לא רק הכלא צעיר. מרבית הסגל שלו חדש בשב"ס. בסך הכל, יש בבית הסוהר 134 סוהרי קבע ועוד 43 סוהרי חובה, 29 מתוכם נשים. 40% מכלל סוהרי הביטחון בכלא הם חיילי חובה. 80 סוהרים מהסגל משרתים בשירות בתי הסוהר פחות משנה. צעירים.

"שנים דיברו על בית סוהר נוסף באזור כלא 'נפחא', כחלק מ'אשכול'", מסביר גנ"מ שמחון את ההגיון העומד מאחורי פתיחת כלא 'רמון'. "נפחא היה פה לבר. היה מדובר בבית הסוהר הכי מרוחק. קציעות לא היה שייך אז לשירות בתי הסוהר והיתה בעיה בהזרמת כוחות לנפחא, במקרה שיתעוררו אירוע או בעיה. במקביל, הצפיפות גדלה בנפחא ובבתי הכלא הבטחוניים בכלל, וחיפשו מקומות כליאה נוספים. כשכל בתי הסוהר שהקימו לא הספיקו, הוחלט להקים כאן את בית הסוהר. אפשר להגיד שהפתיחה שלו היא תולדה של אילוצים שונים ושל הצורך במקומות כליאה. היום רמון מספק מאות מקומות כליאה לאסירים בטחוניים. הוא גם נותן מענה מבחינת כוח האדם שלו. אם קורה אירוע שמחייב הזרמת כוח ממקום למקום, אנחנו כאשכול, יכולים לתת לנפחא מענה טוב יותר מאשר כל כוח שייגע מבחוץ".

דגש על אבטחת הסוהר
כשמחון מדבר על כלא 'נפחא', אין אלה דברי-סרק. הוא עצמו, בדיוק כמו סגנו, סג"ד דודו אלום, החל את דרכו בתוך מבני הבטחון האפורים

"מי שמביט על השטח מהמרפסת של בניין המשרדים ב'רמון' יכול לראות שהכלא נראה כמו בסיס צבאי אמריקני, מהחדשים בעולם"

קצין מודיעין בכלא 'אשל', בעזה, וכיצע מספר תפקידים נוספים עד שהפך לקצין מודיעין מחוזי. אחר כך שימש סגן מפקד בית הסוהר "אוהלי קידר" וסגן מפקד נפחא. בתפקידו האחרון, לפני שהגיע לרמון, היה מפקד אוהלי קידר. אלום, בתפקידו האחרון, היה סגן מפקד נפחא. "כשאנחנו הגענו לנפחא", אומר שמחון, "היו שם בסך הכל שני אגפים, עם האסירים הבטחוניים הכי מסוכנים: סמיד קונטאר, סופיאן אבו זיידא, אבו טיר ואחרים. היינו מסתובבים באגפים עם צרור מפתחות, כשדלתות התאים פתוחות והאסירים מסתובבים חופשיים. היום, זה לא היה קורה. היום הסוהר הרבה יותר בטוח. הוא מצויד, מוגן. מבחינת רמת ביטחון ומקצועיות, אין מה להשוות בין הסוהר של אותם ימים לסוהר של היום. אז גם לא היתה רמה כזו של לימוד והדרכה. עם השנים החשיבה השתנתה, והדבר מתבטא היום ברמון. יש דגש על אבטחת הסוהר. אנחנו עדיין נכנסים לתאים כשצריך, אבל הכל נשלט, מפוקד. התפיסה השתנתה, ואנחנו היינו עדים לשינוי".

שטח סטרילי בחצר הטיולים

ראשית דרכו של כלא 'רמון' בשני אגפים בלבד, שתופעלו על ידי בית סוהר 'נפחא'. היה זה בחודש מרץ 2006. מספר האסירים גדל כמה חודשים אחר כך, בנובמבר 2006. כעבור שלושה חודשים, הוחלט להביא גם מפקד לכלא, גנ"מ שמחון, ובית

של נפחא, לפני 21 שנים בדיוק, בשנת 1986. שניהם, שמחון ואלום, התגייסו באותו יום, והחלו את מסלולם בשירות בתי הסוהר כסוהרי ביטחון ב'נפחא'. הם שירתו שם עד שיצאו לקורס קצינים. אחרי הקורס, שמחון 'נשלף' למודיעין. הוא היה

גנ"מ מאיר שמחון: "היום הסוהר הרבה יותר בטוח. הוא מצויד, מוגן. מבחינת רמת ביטחון ומקצועיות, אין מה להשוות בין הסוהר של אותם ימים לסוהר של היום"

סוהר 'רמון' נפתח, כאמור, באופן רשמי. אז החליט שמחון להפריד את כל הממשקים מכלא 'נפחא' ולהפוך את 'רמון' לעצמאי ככל האפשר. כרגע הוא חולם להפוך את שני בתי הכלא לאשכול, ממש כמו במתחמים של בתי הסוהר 'אשל' ו'איילון'. "אני רוצה לשלב מערכות לוגיסטיקה, אפסנאות, מערך של מכלול קליטה, כלבייה אחידה", הוא אומר. "זה יהסוך הרבה כסף, ונוכל להתייעל".

מי שמביט על השטח מהמרפסת של בניין המשרדים ברמון, יכול לראות שהכלא נראה כמו בסיס צבאי אמריקני, מהחדישים בעולם. הכל נקי ומצוחצח, מחושב ומדויק. כל לבנה שהונחה במקום - הונחה שם אחרי הרבה מאוד מחשבה ותכנון. לא אחת, מספר שמחון, התערבו הוא והסגל שלו בתכניות כבר במהלך הבנייה, הכניסו בהן שינויים, שיפרו ותיקנו על פי ניסיונם בבתי סוהר אחרים.

'רמון' הוא הכלא הראשון שבו הוכנס 'שטח סטריילי' לתוך חצר הטיוולים של האסירים באגף. השטח הסטריילי, בין היומן לחצר הטיוולים, מאפשר לסוהרים לצפות על האסירים בלי לבוא איתם במגע, וכן מאפשר היערכות ותמרון בזמן אירוע. השליטה המוחלטת על האסירים נשמרת גם כשהם בחצר הטיוולים. את השטח הסטריילי, שהרעיון להקימו גובש ברמון, יעתיקו עכשיו, בעקבות ההצלחה בכלא הדרומי הצעיר, לכלא 'גלבע', גם הוא כלא חדש יחסית. בגדר שחוסמת את חצר הטיוולים, מהצדדים ומלמעלה, יש דלתות, למקרה הצורך. הכל נגיש עבור סגל בית הסוהר.

המעבר בין האגפים מקורה כולו, ונעשה דרך 'שרוולים'. הוא מגביר את רמת הביטחון של הסגל, אבל גם מקל עליו בחום הבלתי נסבל של מצפה רמון. אפילו חדר ההמתנה של האסירים למרפאה, שוכלל ושופר. הוא בנוי כעוד תא באגף בכלא, מה שמקל על עבודת הסוהרים ומאפשר לשמור על רמת ביטחון גבוהה בכל מצב ותנאי. המרפאה עצמה היא מהמתקדמות ביותר שיש. יש בה אמצעים משוכללים וחדרי רופא רחבים. גם

הכל. אם בבתי כלא ישנים בונים 'טלאי על טלאי' ויש פתרונות זמניים שהופכים קבועים - כאן הכל תוכנן מראש".

סג"ד אלום: "עם כל הדגש על אמצעים טכנולוגיים, עדיין אין תחליף לאדם; הרי הוא זה שמפעיל את האמצעים. אם לא מטפחים את הסגל, שום אמצעי לא שווה. לכן ברמון אנחנו משקיעים הרבה מאוד בבניית גאווה יחידה".

שמחון מאמין שאדם צריך לעבוד במקום שבו הוא אוהב להיות. מתוך התפיסה הזו, השקיעו בבניית 'רמון' גם בתנאים עבור סגל בית הסוהר. בכל משמרת יש בממוצע שישה סוהרים שמגיעים ל'רמון' מהצפון הרחוק. איש מהם איננו מוכן להיות משוכן בבית סוהר אחר. זה אומר משהו על מבנה היחידה והתנאים בכלא: חדר כושר מפואר, מגורי סגל נעימים, מיטות חדשות ויחס משפחתי עושים את שלהם. עובדה, שהרבה מאוד סוהרים רוצים להגיע ל'רמון'. "לכל בית סוהר יש ייחודיות משלו", אומר שמחון. "ברמון, מעבר להיותו כלא חדיש, הייחודיות היא האנשים. מדובר ביחידה שלא בנויה מחבר'ה ותיקים ששובצו לכאן עם כמה חיילי חובה. יש פה הרבה מאוד מגויסים חדשים. אתה מקבל הכל צעיר, טרי, רענן. זה ייחודי לא פחות מהאמצעים הטכנולוגיים".

הבריחה שסוכלה לפני 20 שנה

העובדה שחלקים ניכרים מ'רמון' עדיין נמצאים בבנייה יוצרת ענני אבק בשטח, אבל גם לא מעט חוסר שקט לשמחון ולסגל בית הסוהר אשר אינם יושבים טוב בלילה. אפשר להבין אותם. ב'רמון' יושבים המסוכנים שבאסירים הבטחוניים - כ-70 מהם עם ממוצע של ארבעה מאסרי עולם לכל אחד. יושב שם אחד מרוצחי השר רחבעם זאבי ז"ל. גם אחד מחוטפיו של נחשון וקסמן ז"ל. שמחון ואלום, עדיין זוכרים את הבריחה שהיתה מכלא 'נפחא',

מכון טיהור חדש נבנה. הרי מה שהתאים ל-80 האסירים של נפחא לפני יותר מ-20 שנים איננו מספיק למאות האסירים שיש עכשיו.

תנאים טובים לסגל

אבל אלה רק הדברים הנראים לעין. מאחוריהם נמצא עולם שלם של אמצעים משוכללים, חלקם נסתרים, שהופך את 'רמון' לכלא חדיש ומתקדם. "הכל בכלא מפקד", מסביר שמחון. "יש יומן מרכזי בכל אגף, והכל נעשה אלקטרונית: פתיחת דלתות, סגירת דלתות - שום דבר לא ידני. הבקרה בכלא היא הבקרה המשוכללת ביותר שיש היום. באמצעות מערכת טכנולוגית מתקדמת, אנחנו רואים את בית הסוהר כולו בכל זמן נתון, בכל מקום, וגם אני - מהמשרד שלי. אנחנו שולטים על

המפקד, גנ"מ מאיר שמחון (במרכז) ואנשי סגל: "אני מעצב את בית הסוהר, מתרגש כל פעם מחדש"

סג"ד אלום: "אנחנו משקיעים הרבה מאוד בבניית גאוות יחידה"

חושבים קדימה

על רקע סיפור הבריחה, שמחון אינו חושש לעבוד בכלא שנמצא בבנייה: "גם בלי קשר לבנייה, זאת אחריות לא קטנה לפקד על בית סוהר מלא באסירים בטחוניים. תמיד חוששים מתקלה. החשש הוא לא רק במישור האישי, אלא גם במישור הלאומי. מדובר במחבלים. תהליך הבנייה מגדיל כמובן את החשש. זה סיכון גדול, נכון. לקחנו סיכונים. איני יושן טוב בלילה ואיני רגוע. אני לוקח אחריות על הדברים. מצד שני, אי אפשר להגיד כל הזמן 'זה אסור' או 'זה מסוכן', ובגלל זה לא להתקדם. אם נתנהג ככה, לא ייעשה פה כלום, ולנו יש גם אילוצים של תקציבים וזמן".

ב'רמון' חושבים קדימה. שם רוצים להתקדם כמה שיותר, גם ברמה האישית. "מבחינתנו", אומר שמחון, "אנחנו בעיצומו של תהליך. אנחנו עדיין קולטים סגל, משקיעים בפקודות ובנהלים, ומכינים את המקום לבאים אחרינו. התקופות שלנו קצובות, ותמיד יזכרו את הדור הראשון שהכין את הכלא הזה לדורות הבאים".

ומה החלום של שמחון? "שמכאן ייצא דור העתיד של שירות בתי הסוהר. זה חלומי של כל מפקד. שהמפקד הבא שיהיה פה, ברמון, יהיה אחד הסוהרים שאנחנו מטפחים היום".

יכול היה להיות גרוע יותר, כי בדרך חיכו שלושה אסירים נוספים שרצו לברוח. את האירוע הזה איני שוכח. הוא מסוג החוויות הקשות, שהופכות להיות חוויות מתקנות בעתיד. היום זה בלתי אפשרי - כסוג של הפקת לקחים מאותו מקרה. בסך הכל, הניסיון הוא חלק מרכזי בחיים שלנו. אלה דברים שאנחנו מנחילים לסגל שלנו היום".

אלום: "אנחנו נותנים לסוהרים הצעירים 'להתגלח' על הזקן שלנו. אנחנו משקיעים במתן דגשים, שלנו לא נתנו בזמנו. היינו שם, במקום שלהם, אנחנו מכירים את הדילמות היטב".

לפני כמעט 20 שנים. אז תפסו את האסירים הנמלטים קרוב לגבול מצרים. שמחון היה זה שהבחין בבריחה, אך ממעט לדבר עליה.

שמחון איש צנוע. קל לו לדבר על כלא רמון, יותר מאשר על עצמו. כאשר אלום חושף, שרק בזכות שמחון נתפסו הבורחים ונמנעה בריחה של שלושה אסירים נוספים, רק אז הוא מתרצה ומספר: "הייתי זקיף באגף. בבוקר היינו צריכים לעלות לתגבר את הגג, לפקח על האסירים בחצר הטוילים. זה לא היה כמו היום, כשהכל מפקד וממוחשב. במהלך צפייה בטיול האסירים הרגשתי שחסרה לי דמות. אמרו לי שהאסיר בחדר. ביקשתי שיחליפו אותי וירדתי לאגף. לא ראיתי אותו. באותם ימים

הכל היה פתוח - לא כמו היום, שאפשר לפקח על הכל. שאלתי שוב איפה הוא. אמרו לי 'בשירותים'. פתאום הבחנתי בחסרונו של אסיר נוסף. הכל לפי העין. ניגשתי לסמל האגף ואמרתי לו: 'חסרים אסירים'. הוא התעקש שאני טועה. אמר: 'עשינו עכשיו ספירת בוקר, הכל בסדר'. זה היה בימים שבהם אפשר היה לספור אסיר, גם כשהוא מתקלח. ניסו להרגיע אותי, אבל אני התעקשתי. שוב עשו ספירה, והאסירים שוב 'תימנו', כאילו אחד מהם מתקלח.

"בסופו של דבר התברר, שאכן היתה בריחה. זה